

Ordu Kenti Çocuk Oyun Alanlarının Ulaşılabilirlik Açısından İncelenmesi[#]

Murat Yeşil*, Pervin Yeşil

Ordu Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Peyzaj Mimarlığı Bölümü, 52200 Ordu, Türkiye

MAKALE BİLGİSİ

[#]Bu çalışma "1st International Mediterranean Science and Engineering Congress (IMSEC 2016)"de sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

Araştırma Makalesi

Geliş 18 Nisan 2017
Kabul 20 Haziran 2017

Anahtar Kelimeler:
Çocuk oyun alanları
Ulaşılabilirlik
Park
Ordu
CBS

*Sorumlu Yazar:

E-mail: muraty25@hotmail.com

ÖZET

Çocuk oyun alanları, hızlı kentleşme sonucunda, çocuğa oynayabileceği güvenli ve sessiz ortamların azaldığı kentlerimizde, büyük bir sorunun çözülmesi yönünden önem taşır. Çünkü yapılan çalışmalar, plansız ve çarpık gelişmiş kentsel mekânların çocukların davranışlarını, tutumlarını ve reaksiyonlarını kötü yönde etkilediğini ortaya koymaktadır. Bu çalışmada; Ordu kent merkezini oluşturan 22 mahallede yer alan çocuk oyun alanlarının ulaşılabilirlik durumları incelenmiştir. Bu kapsamda ilk olarak çocuk oyun alanları mahalle ölçeğinde belirlenerek alansal hesaplamaları yapılmış ve yine her mahallede yer alan çocuk nüfus sayılarına oranlanarak 0-14 yaş arası çocuk başına düşen oyun alanı miktarı hesaplanmıştır. İkinci aşamada ise oyun alanlarının 200 m mesafede ulaşılabilirlik durumları tespit edilerek çocuk oyun alanlarına yönelik ulaşılabilirlik haritaları elde edilmiştir. Çalışma sonucunda; çocuk oyun alanlarının kent içerisinde dengeli dağılmadığı, bazı mahallelerde yoğunlaştığı, bazılarında ise ulaşılabilirlik sınırları içerisinde olmadığı ve ihtiyacı karşılamadığı tespit edilmiştir.

Turkish Journal Of Agriculture - Food Science And Technology, 5(9): 1024-1030, 2017

The Investigation of the Accessibility of Children's Playgrounds in the Town of Ordu

ARTICLE INFO

Research Article

Received 18 April 2017
Accepted 20 June 2017

Keywords:
Children's playgrounds
Accessibility
Park
The city of Ordu
GIS

*Corresponding Author:

E-mail: muraty25@hotmail.com

ABSTRACT

Children's playgrounds which are safe and quiet environments that children can play there have started to become rare as a result of rapid urbanization. Because, the studies have shown that unplanned and distorted urban spaces affect children's behaviours, attitudes and reactions in a bad way. In this study, the availability of children's playgrounds in 22 districts of the city centre of Ordu was investigated. In this context, firstly, children's play areas were determined based on the neighbourhood scale and then area calculations were made and the amount of play area by per child between 0-14 years was calculated in each district. In the second stage, accessibility maps for children's playgrounds were obtained by determining the availability of the playgrounds at 200m distance. The results of this study showed that children's playgrounds are not balanced in the city, increased in some districts, in some cases they are not within reachability limits and can not meet their needs.

DOI: <https://doi.org/10.24925/turjaf.v5i9.1024-1030.1280>

Giriş

Oyun, çocukların bilişsel, sosyal ve fiziksel gelişimi için en etkili araçlardan birisidir. Çocuklar oyun sayesinde çevre ile sosyal bir bağ ve iletişim kurmayı öğrenir. Oyun; paylaşma, yardımlaşma, yönetme, koruma, sorumluluk alma gibi pek çok kavramın uygulamalı olarak öğrenilmesini sağlar.

Oyun çocukların kendini denetleme veya davranış ve duygularını yönetme kabiliyeti kazandırır (Singer ve ark., 2006), çocuğun yaratıcılık yeteneklerini geliştirir (Valentine ve McKendrick, 1997), dikkatini yoğunlaştırma gücü ve yeteneğinin yanı sıra işbirliği ve dayanışma duygusu artırır, çocuk oyun sayesinde çevreyi tanı korkuyu atar (Ünal, 2009). Oyun, çocukları çevreleri ile tanıştıran birincil mekanizmadır (Matthews, 1992). Koçyiğit ve ark. (2007) oyunu, belli bir amaca yönelik ya da amaçsız olarak, kurallı ya da kuralsız, çocuğun tüm gelişim alanlarına etki eden, çocuğun isteyerek ve hoşlanarak katıldığı, araçlı ya da araçsız olarak gerçekleştirilen doğal öğrenme aracı olarak tanımlamaktadır.

Çocukların oyun oynama hakları uluslararası yasalar ile de güvence altına alınmış ve bu sözleşmeler Türkiye tarafından da kabul edilmiştir. Birleşmiş Milletler Genel Kurulunun 20 Kasım 1989 tarihinde onayladığı Çocuk Hakları Sözleşmesi, ülkemizde 1995 yılında 22184 sayılı Resmî Gazetede yayınlanarak yürürlüğe girmiştir. Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin 31. maddesinin birinci fıkrası; "Taraflar devletler çocuğun dinlenme, boş zaman değerlendirme, oynama ve yaşına uygun eğlence etkinliklerinde bulunma, kültürel ve sanatsal yaşama serbestçe katılma hakkını tanırlar." ifadesine yer vermektedir. Bu yasa ve sözleşmelere göre oyun, çocuklar için temel bir hak olup aileler, yerel yönetimler ve diğer yetkililer çocukların bu haklarını özgürce kullanabilmeleri için gerekli ortam ve düzenlemeleri yapmakla yükümlüdürler (Kasap ve ark., 2005, Duman ve Koçak, 2013).

Oyun türleri genel olarak taklit oyunları, yaratıcı oyunlar, macera oyunları, açık hava oyunları, yıkıcı-yapıcı oyunlar, hayali oyunlar olmak üzere altı temel yapıya ayrılmaktadır (Pehlivan, 2005). Bu oyun türleri arasında özellikle yaratıcı oyunlar, macera oyunları açık hava oyunları, oyun alanlarında oynanmaktadır (Ünal, 2009).

Oyun alanları çok yoğun olarak kullanılan ve çocukların (1-14 yaş arası) aktif rekreasyon ihtiyaçlarını karşılayan açık alanlardır (Türkan ve Önder, 2011). Oyun alanlarında oynamak çocukta kendine güveni artırmakta, fiziksel birçok yetinin yanında dil, iletişim kurma, yüksek beyin fonksiyonları ve sosyal yetenekleri geliştirmektedir. Çocuğun çevresindeki dünya hakkındaki ilişkileri ve sosyal rolleri inceleme ve öğrenme fırsatı verilerek gelişmektedir (Bal, 2005).

Çocuk oyun alanları, hızlı kentleşme sonucunda, çocuğa oynayabileceği güvenli ve sessiz ortamların azaldığı kentlerimizde, büyük bir sorunun çözülmesi yönünden önem taşır (Başal ve ark., 1993). Çünkü yapılan çalışmalar, plansız ve çarpık gelişmiş kentsel mekânların çocukların davranışlarını, tutumlarını ve reaksiyonlarını kötü yönde etkilediğini ortaya koymaktadır (Aitken, 1994; Al-Khalaileh, 2004). Çocuk oyun alanlarının

planlanmasında göz önünde tutulması gereken çocukluğun belirli devrelerinde beliren gereksinimlere göre eğlenmesi, dinlenmesi ve temel eğitimi için en uygun koşulların sağlanmasıdır (Başal ve ark., 1993). Çocuk oyun alanları, çocukların ilgilerini, hayal güçlerini ve büyük kas motor becerilerinin gelişimini destekleyen, çocukların rahatça hareket etmelerine fırsat verecek şekilde düzenlenmiş alanlar olmalıdır (Mengütay, 1999).

Kentlerde yerel yönetimler tarafından imar planları çerçevesinde tesis edilen oyun alanlarının çocuklara yararlı olabilmeleri için hem niteliksel hem de niceliksel açıdan yeterli ve kolay ulaşılabilir olmaları gereklidir (Türkan ve Önder, 2011). Ulaşılabilirlik; "Herkesin, bağımsız olarak istediği her yere ulaşabilmesi ve orayı etkin bir şekilde kullanabilmesi" anlamına gelmektedir. Bu anlamıyla ulaşılabilirlik, fiziksel çevreye ve bu çevredeki bilgi, mesaj ve hizmetlere ulaşabilmek anlamını taşımaktadır (Anonim, 2008). Günümüzde plancılar mahalle düzeyindeki temel hizmetlerden yararlanmada ulaşılabilirliği önemli bir kriter olarak ele almaktadır. Bu kapsamda ulaşılabilirlik hem aktiviteye hem de ulaşım aracına bağlı olarak değişebilmektedir. Aktivitelerin mekânsal gelişimi ve kalitesi ulaşılabilirlik için önemli bir kriterdir (Handy ve Clifton, 2001).

Yeşil alanların kişi başına düşen m² olarak ifade edilmesi, kamusal yeşil alanların rekreasyonel kullanımı için önemli kriterlerden olan yer seçimi ve ulaşılabilirlik gibi birçok göstergenin göz ardı edilmesine neden olmuştur (Bilgili ve ark., 2011). Ulaşılabilirlik kent insanının rekreasyonel ihtiyaçlarını karşılayan kamusal yeşil alanları değerlendirilmesinde önemli bir kriterdir (İnan, 2008). Yeşil alanların kent genelinde ulaşılabilirlik mesafesi içerisinde dengeli bir şekilde dağılması, rekreasyonel ihtiyaçların sağlanması ile yakından ilişkilidir. Farklı büyüklük ve rekreasyonel aktiviteye sahip yeşil alanların, hizmet ettikleri kent birimine bağlı olarak ulaşılabilirlik standartları değişmektedir (Bilgili, 2013).

Kentlerde açık yeşil alanların nitelik ve niceliğine önemli derecede katkı sağlayan kullanımlardan biri çocuk oyun alanlarıdır. Çocukların dış ortamda oyun ihtiyaçlarını karşıladıkları ve sosyalleştikleri aktif rekreasyon alanlarından biri olan çocuk oyun alanlarının büyüklüğü, çocuk başına düşmesi gereken alan ve ulaşılabilirliği ile ilgili farklı görüşler bulunmaktadır. Öztan (2004)'a göre okul öncesi dönemine ait oyun yerleri için alan ölçüsü en küçük alan için 250 m², ihtiyaca göre 500–1000 m² olması tavsiye edilmektedir. Her çocuk için alan ölçüsünün ortalama 6,5 m² den az olmaması önerilmektedir. Genellikle, bir mahalledeki çocukların 1/3'ünün aynı anda oyun yerinde olacağı düşünülmeli ve alan ölçüsü buna göre belirlenmelidir (Şişman ve Özyavuz, 2010). Tümer (1976), çocuk oyun alanının en az 2000 m², en uygun alan büyüklüğünün ise 6 m² olması gerektiğini bildirmiştir. Altunkasa (2004) ise çocuk başına öngörülen büyüklüğün 5-7 m² ve ulaşım uzaklığının ise en fazla 400 m olması gerektiğini belirtmiştir. Emür ve Onsekiz (2007), etkili hizmet alanının 200-600 m yarıçapında ve çocuk başına 4 m² alan kaplayacak şekilde planlanması gerektiğini bildirmiştir.

Bu çalışmada Ordu kentini oluşturan 22 adet mahallede, çocuk oyun alanlarının büyüklük ve ulaşılabilirlik yönünden yeterlilikleri irdelenerek rekreasyonel ihtiyaçları karşılama potansiyelleri değerlendirilmiştir. Elde edilen sonuçların gelecekteki imar planı çalışmalarındaki yeşil alan sistemlerinin oluşturulmasında yol gösterici olması beklenmektedir.

Materyal ve Metot

Araştırmanın ana materyalini Ordu kent merkezinde yer alan çocuk oyun alanları oluşturmaktadır. Şekil 1’de araştırma alanının konumu görülmektedir. Doğu Karadeniz Bölgesinde yer alan Ordu; kuzeyinde Karadeniz, güneyinde Tokat, Sivas, doğusunda Giresun, batısında Samsun ili ile çevrelenmektedir. Konumu, 40° 18' - 41°08' kuzey paralelleri, 36° 52'-38° 12' doğu meridyenleri arasındadır. Orta ve Doğu Karadeniz bölümlerinde toprakları bulunmakta olup; yüz ölçümü 5963 km²'dir. Şehir kıyı ile birlikte doğu-batı doğrultusunda uzanan, yüksekliği 3000 m’yi geçen aşılması güç Doğu Karadeniz dağ sıralarının kıyıda sıkıştırdıkları dar bir bölge ve küçük bir körfezin kenarında kurulmuştur (Anonim, 2014). ADNKS'nin 2017 verilerine göre kent merkezini oluşturan 22 mahallenin toplam nüfusu 161.421'dir (Anonim, 2017).

Ordu kent merkezinde yer alan toplam 57 adet çocuk oyun alanı, çalışmanın ana materyalini oluşturmaktadır. Çalışma süreci içerisinde öncelikle kentte yer alan çocuk oyun alanlarının isimleri ve alansal dağılımlarını tespit etmek için 1/1000 ölçekli uygulama imar planı ile Ordu Büyükşehir Belediyesi ve Altınordu Belediyesi verileri kullanılmıştır. Mahallelere göre çocuk nüfusun belirlenmesi amacı ile ADNKS (2017)'nin mahalle bazında yaş grupları nüfusu verileri temin edilmiştir.

Çalışmada öncelikle Ordu Büyükşehir Belediyesi ve Altınordu Belediyesinden Ordu kentinde bulunan çocuk oyun alanlarına ait bilgiler temin edilmiştir. Daha sonra çocuk oyun alanlarının mevcut durumlarını ortaya

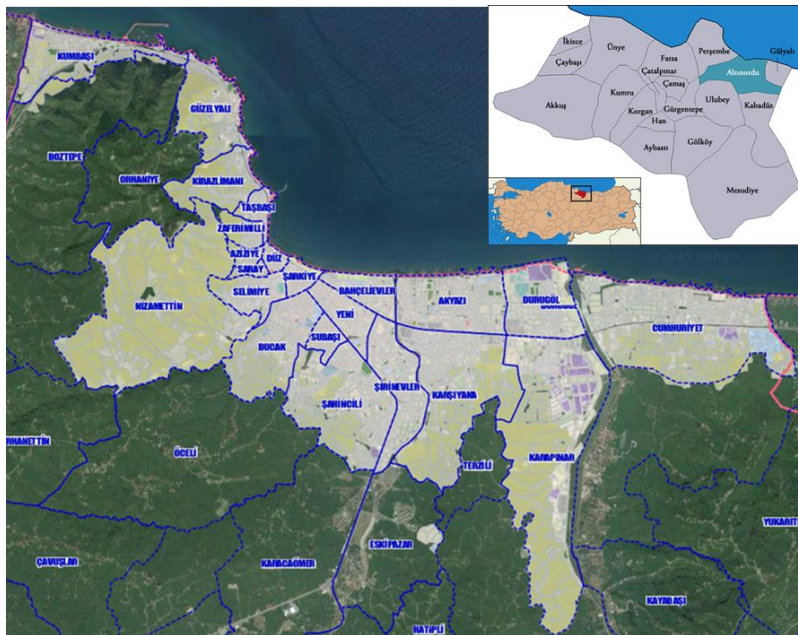
koymak amacı ile alan çalışması yapılmış, imar planı üzerinde işaretlenerek kent içerisindeki dağılımları tespit edilmiştir. Çocuk oyun alanlarının ideal ulaşılabilirlik sınır değerlerini ve oyun alanı büyüklüğünü belirlemek amacıyla literatür taraması yapılmıştır.

Emür ve Onsekiz (2007)'e göre; çocuk oyun alanlarının etkili hizmet alanının (ulaşılabilirlik) 200-600 m yarıçapında olması gerekmektedir. Çalışma alanının özellikleri de göz önünde tutularak oyun alanlarına olan ulaşılabilirlik mesafesinin 200 m, kişi başına düşmesi gereken en uygun oyun alanı büyüklüğünün de 6 m² olması (Tümer 1976) gerektiği düşünülerek çalışma yürütülmüştür.

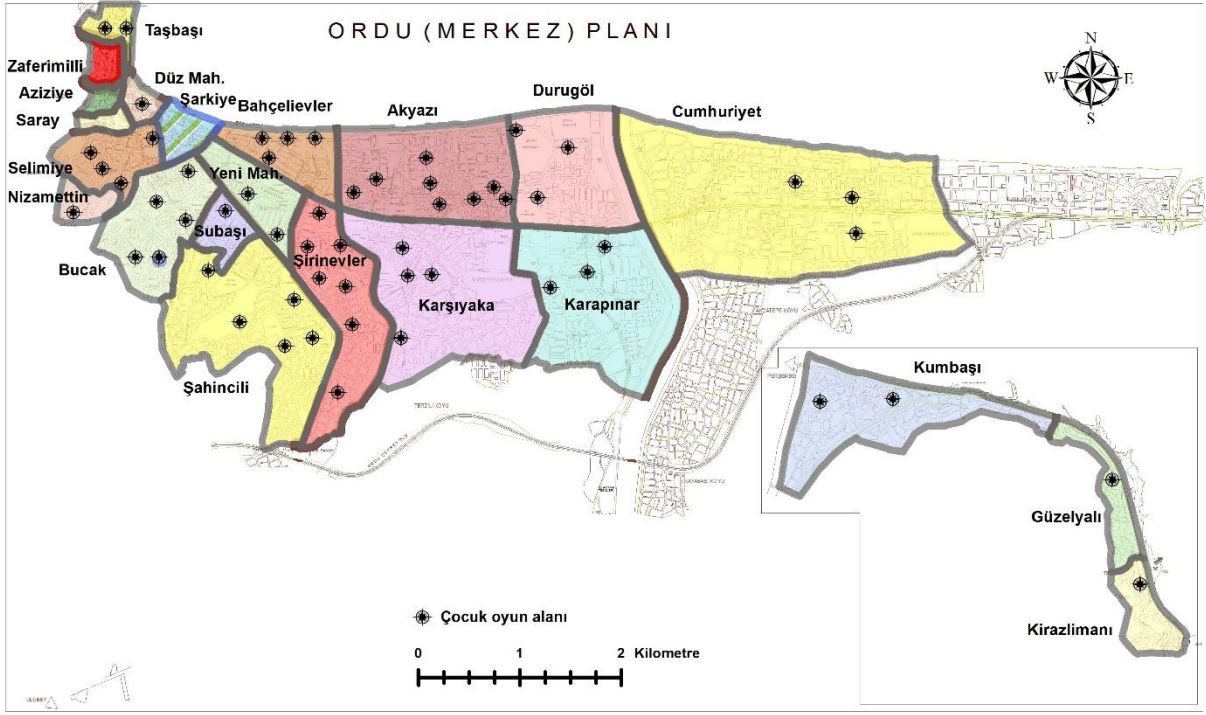
1/1000 ölçekli uygulama imar planı, Coğrafi Bilgi Sistemi yazılımı Arc Map 10.0 programına aktarılarak, üzerinde mevcut çocuk oyun alanlarının yerleri işaretlenmiş ve etkili hizmet alanı (ulaşılabilirlik) yarıçaplarını ortaya koymak amacı ile her birinden 200 m yarıçaplı tampon bölge belirlenmiştir. Bu sayede çocuk oyun alanlarının mahalle ölçeğinde dağılımları tespit edilerek ulaşılabilirlik mesafeleri ile etkili hizmet alanı yarıçaplarının ne kadar çakıştığı bulunmuş, mevcut durumda ihtiyacı ne kadar karşıladığı ve ne kadar daha çocuk oyun alanına ihtiyaç olduğu tespit edilmiştir.

Bulgular ve Tartışma

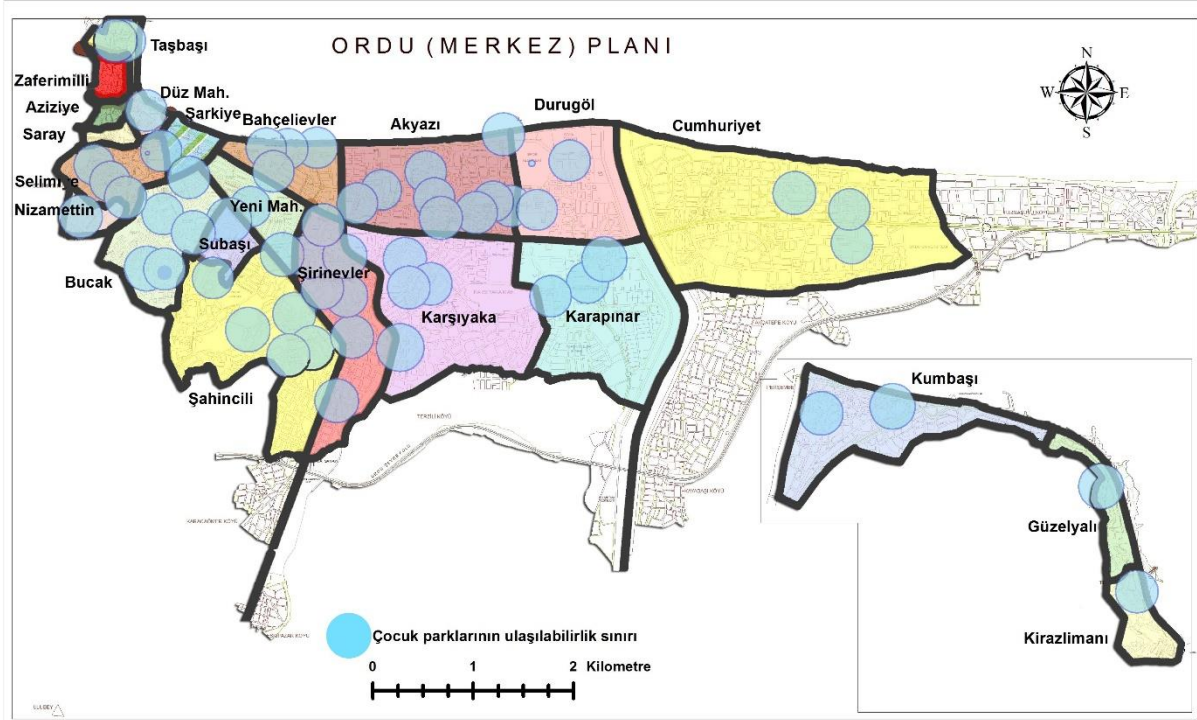
Çalışma alanı olan Ordu kent merkezi, 22 mahalleden oluşmakta olup, 0-14 yaş arası toplam çocuk nüfusu 35.632 kişidir (Anonim 2017). Şekil 2’de çocuk oyun alanlarının kent içerisindeki dağılımı görülmektedir. Kent merkezinde yer alan çocuk oyun alanlarının toplam yüzölçümü 107.439 m² dir. Bu değer çocuk sayısına oranlandığında kent genelinde çocuk başına 3,02 m² alan düştüğü görülmektedir. Her çocuk için ortalama 6 m² oyun alanı düşmesi gerektiği (Tümer 1976) göz önüne alındığında; kentte 113.503 m² çocuk oyun alanına daha ihtiyaç duyulmaktadır.

Şekil 1 Araştırma alanının konumu

Şekil 2 Çocuk oyun alanlarının kent içerisindeki dağılımı

Şekil 3 Mahallelere göre çocuk oyun alanlarının ulaşılabilirlik durumu

Alansal yeterlilik mahalle ölçeğinde farklılık gösterirken, bazı mahallelerde olması gereken ortalama oyun alanı miktarının üzerinde çocuk oyun alanı bulunmakta, bazılarında oldukça altında kalmakta ve bazı mahallelerde ise hiç çocuk oyun alanı bulunmamaktadır. Ordu kent merkezinde yaşayan çocuk nüfusun ve çocuk oyun alanlarının mahallelere göre dağılımı Çizelge 1'de verilmiştir.

Akyazı, Güzelyalı, Taşbaşı ve Karapınar mahallelerinde ortalama sınırın üzerinde çocuk oyun alanı

bulunmakta, alansal değerlendirme yapıldığında oyun alanı ihtiyacı görülmemektedir. Bahçelievler, Bucak, Cumhuriyet, Durugöl, Karşıyaka, Kirazlımanı, Kumbaşı, Nizamettin, Selimiye, Subaşı, Şahincili, Şirinevler ve Yeni Mahallede alansal olarak olması gereken miktarın altında oyun alanı bulunmaktadır. Aziziye, Saray, Şarkıye ve Zaferimilli Mahallelerinde ise hiç çocuk oyun alanı bulunmamaktadır.

200 m yarıçaplı ulaşılabilirlik standardı ışığında yapılan değerlendirme sonucunda ise, alansal olarak

hiçbir mahallede yeterli çocuk oyun alanı bulunmadığı ortaya çıkmaktadır. Yani kent genelinde çocuk oyun alanları yetersiz kalmaktadır. Ayrıca Şekil 3'den görüldüğü üzere bazı mahallelerde 200 m mesafede etkili hizmet alanı yarıçaplarının çakışması, kent genelinde çocuk oyun alanlarının ulaşılabilirlik oranını düşürmektedir.

Çocuk oyun alanlarının ulaşılabilirlik durumu her mahalleye göre değişiklik göstermektedir. Ulaşılabilirlik açısından en iyi durumda olan mahallelerin Taşbaşı ve Düz mahalleleri olduğu, Akyazı, Bahçelievler, Şirinevler, Bucak ve Selimiye mahallelerinde ise diğerlerine oranla ulaşılabilir çocuk oyun alanlarının daha fazla olduğu görülmektedir.

Akyazı, Şirinevler ve Bucak mahallelerinde bulunan çocuk oyun alanları ulaşılabilirlik yarıçapları dikkate alınarak konumlanmış olsaydı mevcut durumda sayıca yeterli olabilecek iken, etkili hizmet alanı yarıçaplarının birbirleri ile çakışması nedeni ile ulaşılabilirlik sınır değerleri açısından yetersiz kaldıkları görülmektedir (Şekil 3).

Mücavir alan içinde yer alan mahalle alanlarının büyüklüğü ulaşılabilirliği doğrudan etkileyen unsurlardandır. Çizelge 2'den görüldüğü üzere Düz mahallede 1 adet çocuk oyun alanı olmasına karşın etkili hizmet alanı mahalle alanının yaklaşık %77'lik bir bölümünü kapsamaktadır. Diğer taraftan Akyazı mahallesinde 8 adet çocuk oyun alanı olmasına karşın mahallenin %49,73'ü ideal ulaşılabilirlik mesafeleri içinde olmadığı görülmüştür.

Dünya'da yaşanan hızlı değişim süreci, doğanın tahrip olmasına hava, su ve toprağın kirlenmesine, ekolojik dengenin bozulmasına sebep olmaktadır (Mutlu ve ark., 2013; Kulaç ve Yıldız, 2016; Mutlu ve ark., 2016). Buna ek olarak sanayileşen dünya, insanları kapalı alanlarda yaşamaya zorlamış, kentlerde yeşil alan miktarı azalmış, buna bağlı olarak da insanoğlunun bir parçası olduğu doğaya özlemi ve yeşil alan isteği artmış hatta bir gelişmişlik göstergesi haline gelmiştir (Işınkaralar ve ark., 2015; Şevik ve ark., 2016). Günümüzde en yaşanabilir olarak değerlendirilen şehirler havası temiz olan, insanların doğada çeşitli aktiviteleri yapmaları yanında çocukların oyun oynamalarına ve doğa hasretini gidermelerine imkan sağlayan açık ve yeşil alan miktarı fazla olan şehirler olarak görülmektedir (Cetin, ve ark., 2010; Cetin, 2016). Açık-yeşil alanlar, insan ile doğa arasındaki bozulan ilişkiyi dengelemede ve kentsel yaşam koşullarının iyileştirilmesinde önemli bir konuma sahiptir. Bu nedenle gelişmiş ülkelerde açık-yeşil alanların nitelik ve nicelikleri, medeniyetin ve yaşam kalitesinin bir göstergesi olarak kabul edilmektedir (Gül ve Küçük, 2001).

Günümüzde imar adaları kenarında yer alan parsellerin park ya da çocuk oyun alanı olarak değerlendirilmesi eğilimi, bu alanların etkili hizmet yarıçaplarını dikkate almadan yapılmasına neden olmakta ve bazı kesimlerde birbirine çok yakın mesafelerde konumlandırılırken, bazı kesimlerde ise ulaşılabilirlik sınır değerleri içerisinde hiç çocuk oyun alanı bulunmamaktadır.

Çizelge 1 Ordu kent merkezinde yaşayan çocuk nüfusun mahallelere göre dağılımı (Anonim 2017) ve çocuk oyun alanı verilerinden hesaplanmıştır.

Mahalle	ÇS	AS	OA	OAM	GOAM	OAI
Akyazı	3.388	8	21.320	6,29	19.842	-
Aziziye	179	-	-	0,00	1.074	1.074
Bahçelievler	2.182	4	1.823	0,84	13.092	11.269
Bucak	3.189	5	5.500	1,72	19.134	13.634
Cumhuriyet	1.450	3	2.775	1,91	8.700	5.925
Durugöl	2.005	3	7.770	3,84	12.030	4.260
Düz	248	1	300	1,20	1.488	1.188
Güzelyalı	340	1	2.000	5,88	2.040	-
Karapınar	712	3	8.600	12,07	4.272	-
Karşıyaka	3.525	4	5.956	1,69	21.150	15.194
Kirazlımanı	162	1	600	3,70	972	372
Kumbaşı	240	2	1.600	6,67	1.440	-
Nizamettin	921	1	1.000	1,09	5.526	4.526
Saray	229	-	-	0,00	1.374	1.374
Selimiye	1.905	4	9.800	5,14	11.430	1.630
Subaşı	1.980	1	2.000	1,01	11.880	9.880
Şahincili	5.540	5	17.720	3,20	33.240	15.520
Şarkıye	787	-	-	0,00	4.722	4.722
Şirinevler	3.343	7	13.275	3,97	20.058	6.783
Taşbaşı	165	2	2.700	16,36	990	-
Yeni	2.941	2	2.700	0,92	17.646	14.946
Zaferimilli	201	-	-	0,00	1.206	1.206
Toplam	35.632	57	107.439	3,02	213.306	113.503

ÇS: 0-14 yaş arası çocuk sayısı, AS: Çocuk oyun alanı sayısı, OA: Toplam Çocuk Oyun Alanı (m²), OAM: Çocuk Başına Düşen Oyun Alanı Miktarı (m²/kişi), GOAM: Olması gereken oyun alanı miktarı (m²), OAI: Oyun alanı ihtiyacı (m²)

Çizelge 2 Mahallelere göre çocuk oyun alanlarının etkili hizmet alanlarının mahalle alanına göre oranı

Mahalle	Mahalle alanı (da)	Çocuk oyun alanı sayısı	Çocuk oyun alanı etkili hizmet alanı (da)	Oranı (%)
Düz	135,63	1	104,44	77
Taşbaşı	193,16	2	145,43	75,29
Şirinevler	1.306,22	7	832,68	63,75
Nizamettin	192,480	1	122,076	63,42
Selimiye	550,41	4	345,06	62,69
Bucak	979,48	5	585,78	59,81
Subaşı	264,96	1	147,97	55,85
Akyazı	1.649,64	8	829,25	50,27
Bahçelievler	572,28	4	268,30	46,88
Yeni	551,77	2	233,62	42,34
Şarkıye	247,97	-	93,14	37,56
Şahincili	2.054,29	5	716,35	34,87
Kirazlıman	396,40	1	104,21	26,29
Durugöl	1.309,11	3	323,26	24,69
Karşıyaka	2.282,26	4	516,59	22,63
Güzelyalı	389,66	1	84,36	21,65
Kumbaşı	1.374,91	2	279,67	20,34
Karapınar	2.055,88	3	360,19	17,52
Cumhuriyet	4.051,33	3	397,01	9,80
Zaferimilli	160,11	-	15,61	9,75
Aziziye	92,19	-	2,30	2,50
Saray	101,65	-	-	-

Çocuk oyun alanları, çocukların ebeveynleri ile kısa sürede ve yürüyerek ulaşabilecekleri noktalarda, mahalle ve komşuluk üniteleri arasında bulunması gereken mekanlardır. Her ne kadar çocuk oyun alanları için ulaşılabilirlik mesafeleri genellikle 200-600 m olarak belirtilse de, 200 m den daha uzak alanlar çocuğun yürüme durumu göz önüne alındığında ulaşılabilirlik açısından güçlük doğurabilmektedir. Bunun yanı sıra ülkemizde çocuk oyun alanları; farklı örnekler bulunmakla birlikte, genellikle çok büyük ölçekli olmayan ve içerdiği oyun elemanları ve diğer donatıların nitelik ve niceliği açısından da çok fazla çeşitlilik göstermeyen ve çoğunlukla bir mahalle parkının içerisinde yer alan mekanlardır. Dolayısı ile alansal olarak geniş görülseler de bu mekanların taşıma kapasiteleri gerçekte çok yüksek olmamakta sadece yakın çevresindeki konutların sakinlerine hizmet edebilmektedir. Bu nedenle hizmet alanı yarıçapını yani ulaşılabilirlik mesafesini 200 m den fazla tutmak doğru bir yaklaşım olmayacaktır.

Sonuç

Bu çalışmada Ordu kent merkezinde yer alan çocuk oyun alanlarının hem ulaşılabilirlikleri (etkili hizmet alanları) hem de kişi başına düşen miktarları alansal olarak değerlendirilmiştir. Bu kapsamda kent merkezini oluşturan 22 mahalle ayrı ayrı ele alınarak bir birleri ile karşılaştırmaları yapılmıştır. Yapılan karşılaştırma sonucunda, alansal bakımdan en çok çocuk oyun alanına ihtiyacı olan mahalleler sırasıyla Yenimahalle, Karşıyaka, Şahincili, Bucak, Bahçelievler, Subaşı, Şirinevler, Cumhuriyet, Şarkıye, Nizamettin, Durugöl, Saray, Zaferimilli, Selimiye, Aziziye ve Kirazlıman mahalleleri olduğu bulunmuş, Akyazı, Güzelyalı, Karapınar,

Kumbaşı, Taşbaşı ve Düz mahallelerinde ise alansal bakımdan çocuk oyun alanlarının yeterli olduğu tespit edilmiştir.

Çalışma alanında çocuk oyun alanlarının ulaşılabilirlik durumları mahallelere göre farklılık göstermekle birlikte Düz, Taşbaşı, Şirinevler, Selimiye, Bucak, Subaşı ve Akyazı mahallelerinin ulaşılabilirlik oranı %50'nin üzerindedir. Buna karşın Saray mahallesinin hiçbir çocuk oyun alanının etkili hizmet alanı içerisinde kalmadığı dikkat çekmektedir. Çizelge 1'den, Akyazı, Güzelyalı, Karapınar, Kumbaşı ve Taşbaşı mahallelerinde bulunan çocuk oyun alanlarının alansal olarak yeterli olduğu görülmektedir. Fakat etkili hizmet alanı bakımından Akyazı mahallesinin %49,73'ü, Güzelyalı mahallesinin %78,35'i, Karapınar mahallesinin %82,48'i, Kumbaşı mahallesinin %79,66'sı, Taşbaşı mahallesinin ise %24,71'inin ideal ulaşılabilirlik sınırları içinde olmaması, bu mahallelerde çocuk oyun alanlarının dengeli bir şekilde dağılmadığı sonucunu ortaya çıkarmıştır.

Kentin birçok mahallesinde çocuk oyun alanlarının etkili hizmet alanları birbirleri ile çakışmaktadır. Bu durum bazı çocuk oyun alanlarının ulaşılabilirliğini artırması bakımından olumlu bulunabilir ancak kentin bütünü düşünüldüğünde bazı mahallelerinde çocuk oyun alanlarının etkili hizmet alanı hususunda oldukça eksik kaldıkları görülmüştür.

Özetle; çocuk oyun alanları çocukların yeme-içme gibi büyük öneme sahip olan oyun ihtiyaçlarını gerçekleştirdikleri dış mekanlardır. Çocukluk döneminde bu kadar önemli olan oyun aktivitesinin dışarıda yapılabilmesine olanak sağlayan çocuk oyun alanlarının ulaşılabilirlik mesafeleri dikkate alınarak dengeli bir şekilde dağılması sağlanmalıdır. Bu hususta belediyelere önemli görevler düşmektedir. Tüm açık yeşil alanlarda olduğu gibi çocuk oyun alanlarında da planlama

aşamasındayken yer seçimi ilkelerine uygun davranılmalıdır.

Kaynaklar

- ADNKS, 2017. TUİK, Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi. Yaş Grubuna Göre Nüfus.
- Aitken SC. 1994. Putting Children in Their Place. Association of American Geographer, 161, Washington.
- Al-Khalaileh EA. 2004. Understanding Children's Environments: The Effect of Outdoor Physical Environments on Children's Activities and Quality of Life Within Al-Wihdat Palestinian Refugee Camp and Environs in Amman, Jordan.
- Altunkasa MF. 2004. Adana'nın Kentsel Gelişim Süreci ve Yeşil Alanlar Çukurova Üniversitesi, Ziraat Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü, Adana Kent Konseyi Çevre Çalışma Grubu Bireysel Raporu, Adana, 23 s.
- Anonim 2008. Başbakanlık Özürlüler İdaresi Başkanlığı. Herkes İçin Ulaşılabilirliğin İyileştirilmesi Örnek Uygulama Rehberi. Yayın No: 48. Ankara.
- Anonim 2014. Ordu İli 2013 Yılı Çevre Durum Raporu. T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 147, Ordu.
- Anonim 2017. 31 Aralık 2015 Tarihli Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları. Yaş Grubu ve Cinsiyet Ayrımında Belediye Mahallelerinin Nüfusları. Türkiye İstatistik Kurumu, Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (ADNKS) Veri Tabanı.
- Bal A. 2005. Zonguldak kenti yeşil alan sistemindeki çocuk oyun alanlarının durumunun peyzaj mimarlığı ilkeleri açısından irdelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Mimarlık Tezi, Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı-Zonguldak.
- Başal M, Memlük Y, Yılmaz O. 1993. Peyzaj Konstrüksiyonu. AÜ. Ziraat Fakültesi Yayınları: 1332, ders kitabı: 381, Ankara.
- Bilgili BC, Çığ A, Şahin K. 2011. Van Kenti Kamusal Yeşil Alanlarının Yeterliliğinin Ulaşılabilirlik Yönünden Değerlendirilmesi. YYÜ Tar. Bil. Derg. 21(2): 98-103.
- Bilgili BC, 2013. Çankırı Kenti Kamusal Yeşil Alanları Yeterliliğinin Ulaşılabilirlik Yönünden Değerlendirilmesi. JOTAF/Tekirdağ Ziraat Fakültesi Dergisi, 10 (2): 21-25.
- Cetin M. 2016. Determination of bioclimatic comfort areas in landscape planning: A case study of Cide Coastline. Turkish Journal of Agriculture-Food Science and Technology. 4(9): 800-804.
- Çetin M, Topay M, Kaya LG & Yılmaz B. 2010. Efficiency of Bioclimatic Comfort In Landscape Planning Process: Case of Kütahya. Turkish Journal of Forestry, 1(1): 83-95.
- Duman G, Koçak N. 2013. Çocuk oyun alanlarının biçimsel özellikleri açısından değerlendirilmesi (Konya ili örneği). Türk Eğitim Bilimleri Dergisi, 11(1): 64-81
- Emür SH, Onsekiz D. 2007. Kentsel Yaşam Kalitesi Bileşenleri Arasında Açık ve Yeşil Alanların Önemi-Kayseri Kocasinan İlçesi Park Alanları Analizi. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 22 (1), 367-396
- Gül A, Küçük V. 2001. Kentsel Açık-Yeşil Alanlar ve Isparta Kenti Örneğinde İrdelenmesi. Süleyman Demirel Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi Seri: A, Sayı: 2, Yıl: 2001, ISSN: 1302-7085, Sayfa: 27-48
- Handy SL, Clifton KJ. 2001. Evaluating neighborhood accessibility: Possibilities and practicalities. Journal of transportation and statistics, 4(2/3): 67-78.
- Işınkaralar K, Çetin M, İçen HB, Şevik H. 2015. Indoor Quality Analysis of CO2 For Student Living Areas. The International Conference on Science, Ecology and Technology I (Iconsete'2015). Vienna. 453-459
- İnan Z. 2008. Kentsel açık alanların kullanıcı gereksinimlerine göre tasarımı. Artvin Çoruh Üniversitesi, Orman Fakültesi Dergisi, 9 (1-2): 12-23
- Kasap H, Erdemli A, Pınar S, Kesim Ü, Dugan Ö, Erdemli S, Gültekin O. 2005. Çocuğun Oyun ve Spor Hakkı, UNESCO, Türkiye Milli Komisyonu, Beden Eğitimi ve Spor İhtisas Komitesi, Çalıtayı, Ankara Üniversitesi.
- Koçyiğit S, Tuğluk MN, Kök M. 2007. Çocuğun gelişim sürecinde eğitsel bir etkinlik olarak oyun. Atatürk Üniversitesi, Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi, 16: 324-342
- Kulaç Ş, Yıldız Ö. 2016. Effect of Fertilization on the Morphological Development of European Hophornbeam (*Ostrya carpinifolia* Scop.) Seedlings. Turkish Journal of Agriculture-Food Science and Technology, 4(10): 813-821.
- Matthews MH. 1992. Making Sense of Place: Children's understanding of large-scale environments. The developing body and mind. Harvester Wheatsheaf, 271, England.
- Mengütay S. 1999. Okul Öncesi ve İlkokullarda Hareket Gelişimi ve Spor. Tutubay Yayınları, 142, Ankara.
- Mutlu E, Demir T, Kutlu B, Yanık T. 2013. Sivas - Kurugöl Su Kalite Parametrelerinin Belirlenmesi, Türk Tarım-Gıda Bilim ve Teknoloji Dergisi. 1(1): 37 - 43
- Mutlu E, Kutlu B, Demir T. 2016. Assessment of Çınarlı Stream (Hafik-Sivas)'S Water Quality via Physico-Chemical Methods, Turkish Journal of Agriculture-Food Science and Technology. 4 (4): 267-278
- Öztan Y. 2004. Yaşadığımız Çevre ve Peyzaj Mimarlığı, Tisimat Basım San., S:252, Ankara.
- Pehlivan H. 2005. Oyun ve Öğrenme. Anı Yayıncılık, 204, Ankara.
- Singer D, Golinkoff RM, Hirsh-Pasek K. 2006. Play=Learning: How play motivates and enhances children's cognitive and social-emotional growth. New York, NY: Oxford University.
- Şevik H, Çetin M, Işınkaralar K. 2016. Bazı İç Mekan Süs Bitkilerinin Kapalı Mekanlarda Karbondioksit Miktarına Etkisi. Düzce Üniversitesi Bilim ve Teknoloji Dergisi. 4: 493-500
- Şişman EE, Özyavuz M. 2010. Çocuk Oyun Alanlarının Dağılımı ve Kullanım Yeterliliği: Tekirdağ Örneği. Tekirdağ Ziraat Fakültesi Dergisi, 7(1): 13-22.
- Tümer S. 1976. Rekreasyon Alan ve Tesisleri Ölçütleri, Ankara T.T.B. Planlama Daire Başkanlığı.
- Türkan EE, Önder S. 2011. Balıkesir Kenti Çocuk Oyun Alanlarının İrdelenmesi. Tekirdağ Ziraat Fakültesi Dergisi. 8 (3): 69-80.
- Ünal M. 2009. Çocuk gelişiminde oyun alanlarının yeri ve önemi. İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 10 (2): 95-109.
- Valentine G, McKendrick J. 1997. Children's outdoor play: Exploring parental concerns about children's safety and the changing nature of childhood. Geoforum, 28 (2): 219-235.